

Leerlijn digitale geletterdheid: 15 transdisciplinaire digitale competenties

Leerlijn digitale geletterdheid: digitale eindcompetenties

Onze faculteit Letteren & Wijsbegeerte is ervan overtuigd dat elke menswetenschapper in de 21ste eeuw tot op zekere hoogte digitaal geletterd moet zijn. De *Digital Humanities* zijn geen aparte subdiscipline, maar staan in toenemende mate centraal in hedendaagse onderzoekspraktijken. Daarom bakende de faculteit in het academiejaar 2019-20 vijftien essentiële **digitale eindcompetenties** af, telkens op een basis- en gevorderd niveau (zie overzicht vanaf pagina 2). Deze nieuwe transdisciplinaire digitale competenties kunnen lesgevers beredeneerd in hun vakken in de praktijk brengen. Bovendien laten ze opleidingen toe om doordacht een **leerlijn digitale geletterdheid** in het curriculum uit te bouwen. Vertrekkende van dit nieuw faculteitsbreed competentiekader wil de faculteit haar lesgevers, studenten én onderzoekers stimuleren om de vele mogelijkheden die digitale methodes en tools bieden te verkennen en toe te passen.

Digital Humanities: Leerpaden (Ufora)

De vijftien digitale competenties vormen de basis voor de facultaire Ufora-leeromgeving [Digital Humanities: Leerpaden](#). Deze leeromgeving reikt verschillende digitale methodes en tools aan als leerpaden. Deze leerpaden richten zich op alle disciplines en oefenen een of meerdere van de transdisciplinaire competenties in. Je vindt er ook voor elke digitale competentie een toelichting met concrete voorbeelden van digitale methodes, tools en hulpmiddelen. Er zijn drie thematische clusters: Algemeen informatiebeheer, Taal- en tekstanalyse en *Spatial Humanities*. Studenten én onderzoekers kunnen een submodule zelfstandig doorlopen, maar lesgevers kunnen ook onderdelen exporteren naar hun eigen Ufora-cursus. *Digital Humanities: Leerpaden* biedt een gedroomd platform om expertise te delen. Vanuit dit samenwerkingsideaal nodigt de faculteit lesgevers en onderzoekers dan ook uit om nieuwe bijdrages te leveren.

Studiefiches: koppeling aan digitale opleidingscompetentie

Vanaf AJ 2021-22 voert de faculteit ook twee officiële faculteitsbrede **digitale opleidingscompetenties** in die u – indien uw opleiding die ook invoerde - kunt koppelen aan de *eind*competenties van uw vak:

Basiscompetentie LWDC2.1.:	<i>"Digitale methodes, hulpmiddelen en strategieën kunnen toepassen tijdens een onderzoeksproces."</i> (Bachelor)
Gevorderde competentie LWDC2.2.:	<i>"Zelfstandig passende digitale methodes, hulpmiddelen en strategieën vergelijken, selecteren, verantwoord gebruiken en kritisch evalueren."</i> (Master)

Er zijn twee verschillende manieren om digitale competenties in de studiefiche van uw vak(ken) op te nemen bij het overzicht van *eind*competenties voor het vak in kwestie:

1. U neemt de relevante opleidingscompetentie over als één eindcompetentie en voegt tussen haakjes toe welke digitale eindcompetentie(s) van toepassing is/zijn:
bv. *"Digitale methodes, hulpmiddelen en strategieën kunnen toepassen tijdens een onderzoeksproces (ontdekken, verzamelen)."*
2. U lijst een of meerdere van de vijftien transdisciplinaire digitale eindcompetenties afzonderlijk op:
bv. *"Gebruik maken van digitale zoekomgevingen en zoekstrategieën om onderzoeksobjecten te identificeren (ontdekken)."*
"Digitale methodes gebruiken om analoge en digitale onderzoeksobjecten op een gestructureerde manier te verzamelen en te behe ren (verzamelen)."

Vanzelfsprekend kunnen lesgevers de digitale eindcompetenties zoals hierna in de overzichtstabel te vinden ook **herformuleren** in functie van de specificiteit van hun vak.

15 transdisciplinaire digitale competenties (overzicht)

TERMINOLOGIE

- 'Literatuur' is wetenschappelijke literatuur. 'Bronnen' zijn primaire onderzoeksvoorwerpen ter analyse.
- 'Onderzoeksubjecten' zijn aparte eenheden (literatuur of bron) die samen het 'onderzoekscorpus' vormen.

OPLEIDINGS-COMPETENTIE	Digitale methodes, hulpmiddelen en strategieën kunnen toepassen tijdens een onderzoeksproces.	Zelfstandig passende digitale methodes, hulpmiddelen en strategieën vergelijken, selecteren, verantwoord gebruiken en kritisch evalueren.
EINDCOMPETENTIES	BASISCOMPETENTIES	GEVORDERDE COMPETENTIES
Fase 1 : EXPLOREREN <i>Het verkennen van netwerken van onderzoeksubjecten (literatuur en/of bronnen) om het onderzoekscorpus mee op te bouwen</i>		
1.1. ONTDEKKEN	Gebruik maken van digitale zoekomgevingen en zoekstrategieën om onderzoeksubjecten te identificeren.	Met inzicht in de principes en algoritmes van digitale zoekomgevingen en de impact ervan op zoekresultaten, een passende zoekstrategie kiezen, verantwoord gebruiken en kritisch evalueren.
1.2. BRONNENKRITIEK	Inzicht hebben in de manieren waarop de digital turn de aard, oorsprong, verspreiding, (her)gebruik, manipulatie en vindbaarheid van gedigitaliseerde of born-digital bronnen beïnvloedt.	Zelfstandig en op wetenschappelijke wijze de principes van digitale bronnenkritiek toepassen op zelf gevonden onderzoeksubjecten.
Fase 2 : AGGREGEREN <i>Het verzamelen, ordenen en herordenen van de onderzoeksubjecten (literatuur en/of bronnen) waaruit het onderzoekscorpus is opgebouwd</i>		
2.1. VASTLEGGEN	Eigen digitale versies creëren van analoge of digitale onderzoeksubjecten aan de hand van (audio)visuele of audio-opnames, transcriptie, dataherkenning of dataconversie.	Zelfstandig digitale formaten vergelijken, selecteren, verantwoord gebruiken en kritisch evalueren om eigen digitale versies te creëren van analoge of digitale onderzoeksubjecten.

2.2. VERZAMELEN	Digitale methodes gebruiken om analoge en digitale onderzoeksobjecten op een gestructureerde manier te verzamelen en te beheren.	Zelfstandig digitale methodes vergelijken, selecteren, verantwoord gebruiken en kritisch evalueren om analoge of digitale onderzoeksobjecten op een gestructureerde manier te verzamelen en te beheren.
2.3. MODELLEREN	Een datamodel ontwerpen dat (relaties tussen) eigenschappen van onderzoeksobjecten structureert en dit model operationaliseren in de vorm van een database.	Zelfstandig digitale methodes vergelijken, selecteren, verantwoord gebruiken en kritisch evalueren om een datamodel te operationaliseren in de vorm van een database.
Fase 3 : AUGMENTEREN		
<i>Het bewerken, verrijken en aanvullen van de onderzoeksobjecten (literatuur en/of bronnen) waaruit het onderzoekscorpus is opgebouwd</i>		
3.1. DATA CLEANUP	Digitale hulpmiddelen gebruiken om de kwaliteit van digitale onderzoeksobjecten of datasets te verbeteren.	Zelfstandig digitale hulpmiddelen vergelijken, selecteren, verantwoord gebruiken en kritisch evalueren om de kwaliteit van digitale onderzoeksobjecten of datasets te verbeteren.
3.2. VERRIJKEN	Onderzoeksobjecten digitaal verrijken met informatie zoals annotaties of metadata.	Annotatie- en metadateringssystemen met elkaar vergelijken en selecteren in functie van een onderzoeksvraag.
Fase 4 : INTERPRETATIEF MODELLEREN		
<i>Het interpretatieproces waarbij een onderzoeker de elementen van het onderzoekscorpus conceptualiseert, herstructureert en contextualiseert</i>		
4.1. AUTOMATISEREN	Repetitieve taken die kunnen worden geautomatiseerd herkennen en digitale toepassingen zoeken en inzetten om die taak uit te voeren.	Zelf hulpmiddelen (laten) ontwikkelen om repetitieve taken te automatiseren.
4.2. ANALYSEREN	Inzicht hebben in de principes van digitale analysemethodes en deze gebruiken om analyses (inhoudelijk, netwerk, relationeel, spatiaal, structureel of stilistisch) uit te voeren.	Zelfstandig digitale analysemethodes vergelijken, selecteren, verantwoord gebruiken en kritisch evalueren om analyses (inhoudelijk, netwerk, relationeel, spatiaal, structureel of stilistisch) uit te voeren.
4.3. VISUALISEREN	Inzicht hebben in de principes van digitale visualisatiemethodes en deze gebruiken om analyses uit te voeren of onderzoeksresultaten te presenteren.	Zelfstandig digitale visualisatiemethodes vergelijken, selecteren, verantwoord gebruiken en kritisch evalueren om analyses uit te voeren of onderzoeksresultaten te presenteren.

Fase 5 : EXTERNALISEREN

Het delen van onderzoeksdata, -infrastructuur of -resultaten met andere onderzoekers of met een breder publiek

5.1. BEWAREN	Kennis hebben van strategieën om onderzoeksdata of -resultaten duurzaam te bewaren.	Zelfstandig duurzame bewaarstrategieën voor onderzoeksdata of -resultaten vergelijken, selecteren, verantwoord gebruiken en kritisch evalueren.
5.2. VERSPREIDEN	Kennis hebben van digitale publicatiemethodes om onderzoeksdata of -resultaten te verspreiden in functie van een specifieke doelgroep.	Onderzoeksdata of -resultaten publiceren in functie van een specifieke doelgroep.
5.3. SAMENWERKEN	Gebruik maken van digitale methodes om projectmatig samen te werken in een of meerdere fasen van een onderzoeksproces.	Zelfstandig passende digitale samenwerkingsstrategieën vergelijken, selecteren en verantwoord gebruiken in functie van een onderzoeksproces.

Metafase : REFLECTEREN

Reflectie over de wetenschappelijke en maatschappelijke rol van Digital Humanities-onderzoek binnen de socioculturele context waarin het gevoerd wordt

6.1. DISCIPLINE DIGITAL HUMANITIES	Vertrouwd zijn met de basisconcepten en de inter- en transdisciplinaire mogelijkheden van Digital Humanities.	Gevorderd inzicht hebben in de impact van digitale technologie op de geesteswetenschappen en de mogelijkheden en beperkingen op lange termijn kritisch inschatten.
6.2. MAATSCHAPPIJ EN ETHIEK	Bewust zijn van de maatschappelijke impact, behoeften en ethische dimensies van de digital turn en de positie van de geesteswetenschappen daarin.	Zelfstandig reflecteren over de maatschappelijke impact, behoeften en ethische dimensies van de digital turn.

[ENGLISH] - 15 transdisciplinary digital competences (overview)

TERMINOLOGY

- 'Literature' is scientific secondary literature. 'Sources' are the primary resources under investigation.
- 'Research objects' are separate units (literature or sources) which together constitute the 'research corpus'.

PROGRAM COMPETENCE	Be able to apply digital methods, tools and strategies during the research process.	Independently compare, select, use responsibly, and critically evaluate appropriate digital methods, tools, and strategies.
FINAL COMPETENCES	BASIC COMPETENCES	ADVANCED COMPETENCES
Phase 1 : EXPLORE		
<i>Exploring networks of research objects (literature and/or sources) to build the research corpus with</i>		
1.1. DISCOVER	Use digital search environments and search strategies to identify research objects.	With an understanding of the principles and algorithms of digital search environments and their impact on search results, choose an appropriate search strategy, use it responsibly, and critically evaluate it.
1.2. SOURCE CRITICISM	Have an understanding of the ways in which the digital turn affects the nature, origin, distribution, (re)use, manipulation and retrievability of digitized or born-digital resources.	Independently apply the principles of digital source criticism to self-found research objects.
Phase 2 : AGGREGATE		
<i>Collecting, organizing, and rearranging the research objects (literature and/or sources) that make up the research corpus</i>		
2.1. CAPTURE	Create own digital versions of analog or digital research objects using (audio) visual or audio recordings, transcription, data recognition or data conversion.	Independently compare, select, use responsibly, and critically evaluate digital formats to create own digital versions of analog or digital research objects.

2.2. COLLECT	Use digital methods to collect and manage analog or digital research objects in a structured manner.	Independently compare, select, use responsibly, and critically evaluate digital methods to collect and manage analog or digital research objects in a structured manner.
2.3. MODELING	Design a data model that structures (relationships between) properties of research objects and operationalize this model in the form of a database.	Independently compare, select, use responsibly and critically evaluate digital methods to operationalize a data model in the form of a database.
Phase 3 : AUGMENT		
<i>Editing, enriching, and supplementing the research objects (literature and/or sources) that make up the research corpus</i>		
3.1. DATA CLEANUP	Use digital tools to improve the quality of digital research objects or datasets.	Independently compare, select, use responsibly, and critically evaluate digital tools to improve the quality of digital research objects or datasets.
3.2. ENRICH	Digitally enrich research objects with information such as annotations or metadata.	Compare and select annotation and metadata systems in function of a research question.
Phase 4 : INTERPRETATIVE MODELING		
<i>The interpretation process during which a researcher conceptualizes, restructures and contextualizes the elements of the research corpus</i>		
4.1. AUTOMATE	Recognize repetitive tasks that can be automated and find and deploy digital applications to perform that task.	Develop (or have developed) tools to automate repetitive tasks of the research process.
4.2. ANALYZE	Understand the principles of digital analysis methods and use them to perform analyses (content, network, relational, spatial, structural, or stylistic).	Independently compare, select, use responsibly, and critically evaluate digital analysis methods to perform analyses (content, network, relational, spatial, structural, or stylistic).
4.3. VISUALIZE	Understand the principles of digital visualization methods and use them to perform analyses or present research findings.	Independently compare, select, use responsibly, and critically evaluate digital visualization methods to conduct analyses or present research findings.

Phase 5 : EXTERNALIZE <i>Sharing research data, infrastructure, or results with other researchers or with a wider audience</i>		
5.1. STORE	Have knowledge of strategies to sustainably preserve research data or results.	Independently compare, select, use responsibly, and critically evaluate sustainable preservation strategies for research data or results.
5.2. SPREAD	Have knowledge of digital publishing methods to disseminate research data or results in function of a specific target audience.	Digitally publish research data or results in function of a specific target audience.
5.3. COLLABORATE	Use digital methods to collaborate on a project in one or more phases of the research process.	Independently compare, select, and responsibly use digital collaboration strategies in function of a research process.
Meta-phase : REFLECTION <i>Reflection on the scientific and social role of Digital Humanities research within the sociocultural context in which it is conducted</i>		
6.1. DIGITAL HUMANITIES DISCIPLINE	Be familiar with the basic concepts and the inter- and transdisciplinary possibilities of Digital Humanities.	Have an advanced understanding of the impact of digital technology on the humanities and critically assess long-term opportunities and limitations.
6.2. SOCIETY & ETHICS	Be aware of the social impact, needs and ethical dimensions of the digital turn and the position of the humanities within it.	Independently reflect on the social impact, needs and ethical dimensions of the digital turn.